

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo.mmm@gov.fi

LAUSUNTO

26.8.2022

Viite: VN/21436/2021

Atria Oyj:n, HKScan Oyj:n ja Snellmanin Lihanjalostus Oyj:n lausunto luonnoksesta Valtioneuvoston asetukseksi fosforin käytöstä maa- ja puutarhataloudessa sekä viher- ja ympäristörakentamisessa

Johdanto

Liha-alan kolme suurinta toimijaa Atria Oyj, HKScan Oyj ja Snellmanin Lihanjalostus Oy kiittävät mahdollisuudesta lausua fosforin käytön asetusluonnoksesta.

Liha-alan toimijat näkevät asetusluonnoksen tavoitteet kannatettavina. Asetusluonnos vähentää fosforipäästöjä ja kannustaa ravinteiden tehokkaampaan käyttöön parantaen ja kehittäen alan vastuullisuutta. Liha-alan toimijat näkevät kuitenkin, että näitä tavoitteita tulisi edistää ensisijaisesti vapaaehtoisesti eikä pakottavalla lainsäädännöllä, muun muassa aktiivisen tukipolitiikan kautta.

Asetusluonnoksen ehdottama sääntely tuo merkittäviä lisäkustannuksia yksittäisille tiloille. Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan, että maatalousyrittäjille ei aiheuteta lainsäädännöllisin toimin lisäkustannuksia ilman kompensatiota. Ehdotettua sääntelyä tulisikin kompensoida muun muassa korotetuilla investointituilla. Samanaikaisesti on huomioitava, että ehdotetun sääntelyn voimaantulon on sisällytettävä riittävän pitkä siirtymäaika.

Pykäläkohtaiset huomiot

Asetusluonnos on varsin selkeä ja **erityisen toivottava uudistus on 5 §:ssä esitetyt toimet fosforin kierrätyksen edistämiseksi**. Liha-alan toimijat kannattavat tätä uudistusta vahvasti, koska se antaa kotieläintiloille mahdollisuuksia ottaa käyttöön lannankäsittelytekniikoita ja myös kannustaa näiden tekniikoiden käyttöönottoon. Korkeiden fosforitasojen alueilla kotieläintilojen on jatkossa järkevää erottaa merkittävä osa lannan fosforista ja kuljettaa se muualle, koska tilat pystyvät näin hyödyntämään omaa lantatyyppiä. Esitetty typen ja fosforin suhde 10 g/g on kuitenkin haasteellinen saavuttaa heikommin erottuvilla lantalajeilla, joten **lantatypen laajemman hyödyntämisen mahdollistamiseksi suhdelukua on tarpeen alentaa vähintään tasolle 8 g/g**. Suhdeluvun alentaminen ei millään tavalla lisää fosforin käyttöä, koska sama yläraja 5 kgP/ha kuitenkin säilyy. Vaikka korkean fosforitason lohkoille näin sallitaan pieni fosforimäärä, kokonaisuudessaan tila- ja aluetasolla lantaravinteiden käyttöä voidaan jatkossa optimoida selvästi nykyistä paremmin ja

kustannustehokkaasti, mikä parantaa maatalouden ravinneomavaraisuutta. Tämä edesauttaa osaltaan myös maatalouden ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Fosforin kierrätyksen edistäminen asetusluonnoksen 5 §:n mukaisesti on tarpeen nimenomaan kotieläintilojen lantaravinteiden käytön optimoimiseksi, ravinneomavaraisuuden parantamiseksi ja teknologioiden käyttöönoton kannustamiseksi, joten **kyseinen toimi tulee rajoittaa lantapohjaisiin jakeisiin tai lantapohjaisten jakeiden prosessoinnin (esimerkiksi mädätys) lopputuotteisiin**. Kotieläintalouden ulkopuolisten lannoitevalmisteiden, kuten yhdyskuntajäteperäisten tuotteiden käyttöä, ei ole tarkoituksenmukaista mahdollistaa ennestään fosforitasoltaan korkeilla lohkoilla. 5 §:n nykymuotoilu mahdollistaa kaikkien mädätteiden fosforinerotuksesta peräisin olevan fosforin hyödyntämisen korkeissa fosforiluokissa, raaka-ainepohjasta riippumatta.

Asetusluonnos tulee aiheuttamaan myös lisäkustannuksia osalle tiloista. Lantapoikkeuksen siirtymäaika, kaksi (2) vuotta, on lyhyt aika kotieläintaloudessa. Muutos tulee edellyttämään lannanlevityspinta-alan lisätarvetta osalle tiloista. Tarvittavat lisähehtaarit sijaitsevat pääsääntöisesti kauempana tilakeskuksesta, mikä tulee aiheuttamaan lisähaasteita myös lantalogistiikkaan. Sekä aikaa että polttoainetta kuluu nykyistä enemmän. Lannanlevityksestä pääosa tapahtuu kevätkylvöjen yhteydessä hyvin lyhyessä, noin kahden viikon, aikaikkunassa. Ravinteiden käytön oikea-aikaisuuden varmistamiseksi tarvitaan lisää etälantasäiliöitä ja kuivien lantajakeiden sijoituspaikkoja, joita voidaan joutua luvittamaan, ja siten rakentamista ei myöskään voi aloittaa välittömästi. Kaikista näistä lisätoimista aiheutuu myös kustannuksia, jotka juuri tämänhetkessä maatalouden kustannuskriisissä ovat erityisen ongelmallisia. **Harkittujen ratkaisujen varmistamiseksi ja tasapuolisuuden nimissä, liha-alan toimijat esittävät lantapoikkeukselle vastaavaa siirtymäaikaa kuin turkislannan fosforin käyttökelpoisuusmuutokselle on luonnoksessa esitetty, vuoden 2027 loppuun saakka.**

Asetusluonnoksen 7 § käsittelee satotasokorjauksia. Viljoilla satotasokorjaus päättyy satotasolle 6 000 kg/ha ja öljykasveilla 2750 kg/ha. Suomessa on kuitenkin viljelijöitä, joiden säännölliset satotasot ovat esim. viljoilla yli 8 000 kg/ha. Kasvilajien jalostus ja uudet tehokkaammat viljelymenetelmät ovat mahdollistaneet aikaisempaa runsaammat sadot, ja alan kehitystä ei tulisi rajoittaa liian alhaisilla satotasoina. Satotasokorjauksen päättymisen alemmalle tasolle vaarantaa huippusadot pitkällä tähtäimellä, koska peltomaa köyhtyy vuosi vuodelta ilman korvaavaa fosforilannoitusta. Runsaiden satojen edistäminen ja tukeminen oikein mitoitetuilla satotasokorvauksilla myös kasvattaa peltomaan tehokkuutta ja pienentää yksikkökohtaisia päästöjä.

Liha-alan toimijat esittävät **kahta lisäporrasta, 7000 kg/ha ja 8000 kg/ha, viljojen satotasokorjaukseen sekä kahta lisäporrasta, 3250 kg/ha ja 3750 kg/ha, öljykasvien satotasokorjaukseen**. Lisäportilla varmistetaan, ettei omavaraisuus laske tulevaisuudessa, ja että viljelymaata ei tarvita lisää kompensoimaan alentuneita satotasoja.

Liha-alan toimijat näkevät asetusluonnoksen viher- ja ympäristörakentamista käsittelevän sääntelyn tervetulleena. Fosforipäästöjen tehokkaaksi vähentämiseksi on tärkeää, että kaikki asiaan liittyvät toimialat huomioidaan sääntelyssä.

Yhteenveto ja laajemmat toimenpidesuosituks

Asetusluonnoksen mukaan maatalouden ravinteiden käyttö on kiristymässä aikaisempaan verrattuna. **Siirtymän vaikutusten helpottamiseksi, lantaravinteiden käytön ja ravinneomavaraisuuden optimoimiseksi sekä maatalouden ilmasto- ja vesistövaikutusten**

hallinnan edelleen kehittämiseksi liha-alan toimijat esittävät **korotettuja investointitukia tuleville vuosille lannan prosessointiteknologioihin (mm. separaattorit ym.), lietelannan ja kuivien lantojen varastosäiliöiden ja sijoituspaikkojen rakentamiseen.** Lisävarastosäiliöiden avulla voidaan erotella tyypeä ja fosforia eri jakeisiin, ja mahdollistaa erotettujen ravinnepaketeiden varastointi ja hyödyntäminen kasvien kannalta oikea-aikaisesti kevätkiireiden aikaan.

Liha-alan toimijoiden ehdottamia korotettuja investointitukia tukee hallitusohjelman linjauksien ja lainsäädännöllisistä toimituksista aiheutuvien lisäkustannuksien kompensoinnista maatalousyrittäjille. Investointitukien lisäksi liha-alan toimijat haluavat korostaa ravinnekierto- ja ympäristökorvausten merkitystä. Jotta toimiala kykenee vastaamaan asetusluonnoksen vaatimuksiin, **tulee hallituksen voimakkaasti edistää ravinnekierto- ja ympäristökorvausten käyttöönottoa**, jotta ravinteita voidaan hyödyntää tehokkaasti. Käyttöönoton yhteydessä korvauksille tulee varata riittävän suuri rahoitus.

Lausunnonantajista

Atria Oyj

Atria on Pohjoismaiden ja Viron johtavia liha- ja ruoka-alan yrityksiä. Olemme asiakkaidemme, henkilöstömme ja omistajiemme arvostama, vuonna 1903 perustettu yritys. Olemme tehneet ruokaa ihmisille yli sata vuotta ja haluamme tehdä sitä tulevaisuudessakin. Siksi toimimme maapalloa, ihmisiä ja ruokaa kunnioittaen.

Atrian uusiutuminen ja kasvu perustuvat erinomaiseen kaupalliseen osaamiseen ja tehokkaaseen, vastuulliseen toimintatapaan. Päätuotteemme, Hyvä Ruoka, tuottaa paremman mielen ja kestäväää arvoa kaikille sidosryhmillemme.

Liikevaihtomme vuonna 2021 oli 1,54 miljardia euroa ja palveluksessamme oli keskimäärin 3 711 liha- ja ruoka-alan osaajaa Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa ja Virossa. Atria Oyj:n osake on listattu Nasdaq Helsinki Oy:ssä vuodesta 1991 lähtien.

HKScan Oyj

Me HKScanissa teemme elämästä maistuvampaa – tänään ja huomenna. Strateginen tavoitteemme on kasvaa monipuoliseksi ruokataloksi. Vastuullisesti tuotetut ja herkulliset tuotteemme ovat osa kuluttajien moninaisia ruokahetkiä arjessa ja juhlassa. Noin 7000 ammattilaistemme joukko tekee paikallisesti tuotettua ruokaa yli sadan vuoden kokemuksella.

Meille HKScanissa vastuullisuus on konkreettisia tekoja koko ruokaketjussa ja jatkuvaa parantamista. Olemme asettaneet tavoitteeksemme hiilineutraalin ruokaketjun maataloilta kuluttajille vuoden 2040 loppuun mennessä osana Zero Carbon -hankettamme.

Kotimarkkinoitamme ovat Suomi, Ruotsi, Baltia ja Tanska. Tunnettuja tuotemerkkejämme ovat HK[®], Kariniemen[®], Via[®], SCAN[®], Pärsons[®], Rakvere[®], Tallegg[®] ja Rose[®]. Strategisten kumppanuuksiemme kautta yhtiön tuttuja tuotemerkkejä ovat myös Kivikylän[®], Tamminen[®] ja Boltsi[®]. Pörssilistatun HKScanin liikevaihto vuonna 2021 oli yli 1,8 miljardia euroa.

Snellmanin Lihanjalostus Oy

Snellmanin Lihanjalostus kuuluu Snellman-konserniin ollen sen suurin ja vanhin toimiala. Pääpaikka on Pietarsaaren kaupungissa Pohjanmaan rannikolla. Täällä veljekset Kurt ja Lars Snellman aloittivat makkaran valmistuksen kellaritiloissa syksyllä 1951. Heidän kiinnostuksensa lihaan ja makkaraan elää yhä tänäkin päivänä. Pietarsaaren tehtaalla työskentelee yli 800 henkilöä.

Toiminta käsittää muun muassa alkutuotannon, teurastuksen, paloittelun, lihan pakkauksen, jatkojalostuksen, viipaloinnin ja luonnollisesti myös meetvurstin ja maksamakkaran valmistuksen, jotka perinteisesti kuuluvat lihanjalostuksen erikoisaloihin. Lihanjalostus on edelläkävijä innovaatioissa ja tuotekehittelyssä ja pystyy nopeasti vastaamaan kuluttajien tarpeisiin. Yrityksellä on tinkimättömät laatuperiaatteet ja se valmistaa puhtaita tuotteita, joissa lihapitoisuus on korkea ja ylimääräisiä lisäaineita ei käytetä.

Snellmanin Lihanjalostus tekee läheistä yhteistyötä yli 2200 sian- ja naudanlihan tuottajan kanssa. Maatilan Parhaat -laatuohjelman ja suomalaisten perhetilojen ammattitaitoisten tuottajien avulla yritys takaa parhaimman mahdollisen raaka-aineen. Yhteistyö, osallisuus ja jäljitettävyyys ovat tärkeitä periaatteita.

Helsingissä 26.8.2022

Reijo Flink

Toimitusjohtaja

A-Rehu Oy, A-Tuottajat Oy, NautaSuomi Oy

Jari Leija

Suomen liiketoimintayksiköstä vastaava johtaja

HKScan Oyj

Roland Snellman

Toimitusjohtaja

Snellmanin Lihanjalostus Oy